Napkori Polgármesteri Hivatal
Iktató
2018.02.06 663/2018

Jóváhagyva: 147/2017.(XII.13.) KT. határozattal

Készítette: Civisterv Városterv ező és Építész Iroda – 4025 Debrecen, Széchenyi u. 8.

NAPKOR

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

A Településképi Arculati Kézikönyv a „településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, továbbá a „településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8.) kormányrendelet alapján készült.

MEGRENDELŐ: NAPKOR NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
Honlapcíme: www.napkor.hu
E-mail: napkor@napkor.hu
Postacíme: 4552 Napkor, Kossuth Lajos u. 23.
Telefon: +36 (42) 337-742
Polgármester: Dr. Spinyhért Zsolt

Főépítész: Marosán Andrea okl. településmérnök

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:
Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó
Cívisterv Bt. (Debrecen, Széchenyi utca 8.)
Telefon: +36 (52) 531-732
Email: civisterv@civisterv.hu

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:
Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:
A Lechner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Debrecen, 2017. december

CÍVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
4025 Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés *5*

2. Napkor bemutatása *7*

3. Örökségünk *11*

4. Eltérő karakterű településrészek Napkoron *17*

- *Történeti településközpont*
- *Történeti, vegyes beépítésű területek*
- *Általános lakóterületek*
- *Beépítésre nem szánt területek*

5. Építészeti útmutató *38*
Magasság
Tetőhajlásszög
Tetőforma
Telepítés
Színek
Terepalakítás
Kerítések
Kertek
Erkélyek, tornácok
Ajtók, ablakok
Homlokzatképzés
Részletek

6. Mai példák *71*

7. Utcák, terek *77*

8. Hirdetések, reklámtáblák *82*

BEVEZETÉS

A településkép védelméről szóló, 2016. évi LXXIV. törvény egyik legfontosabb, gyakorlati megvalósulást segítő eszköze a Településképi Arculati Kézikönyv.

A kézikönyv nem kizárólag szakembereknek készül. Elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait.

A kézikönyv meghatározza a település településképi jellemzőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel, a településkép minőségi formálására vonatkozó javaslatokat, valamint a településképhez illeszkedő építészeti elemeket, beépítési vázlatokat, egyúttal irányt mutat az építtetőknek.

Az arculati kézikönyv egy ezidáig nem létező, újonnan bevezetett szabályozási műfaj, mely hosszú távon jelentősen befolyásolja a település életét, ezért készítésébe bevonásra kerültek a helyi civil szervezetek, lokálpatrióták, a helyi lakosság, hogy érdemi módon szólhassanak bele lakóhelyük arculatának alakításába.

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egységes képének megóvása- vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

www.tothgeza.hu

NAPKOR BEMUTATÁSA

Általános településkép, településkarakter

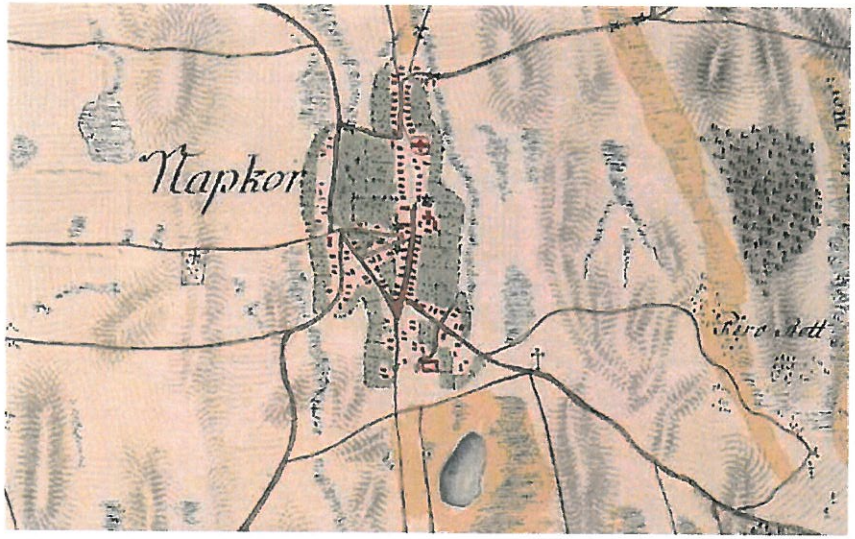
A település a Nyírség szívében, Nyíregyházától 12 km-re keletre található. A 41-es (Nyíregyháza-Beregsurány) út mentén fekvő településen áthalad a Nyíregyháza–Vásárosnamény-vasútvonal. A nagyközséget aranylő homokbuckák veszik körül, sőt itt emelkedik Szabolcs középső területének legmagasabb dombja is a Golyóbis, melynek tetejéről a környék legszebb kilátása nyílik.

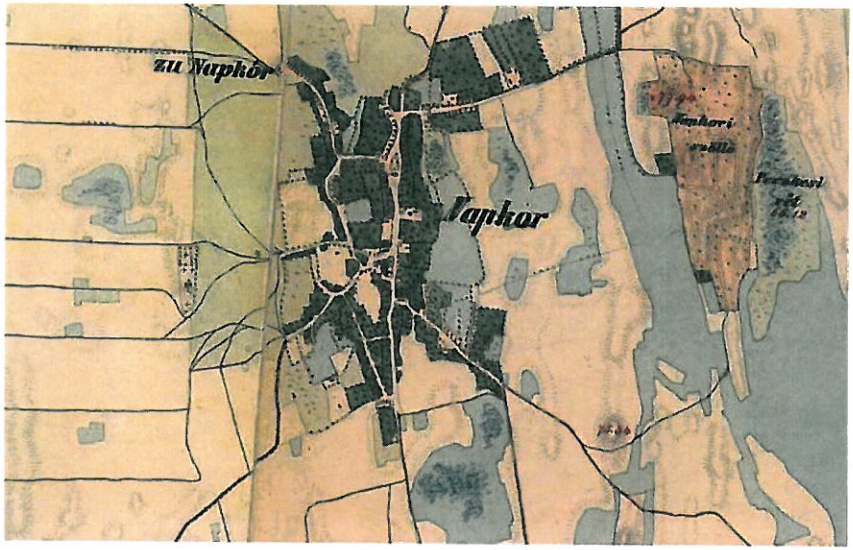
A település neve a Necopor (Napkor) személynévből ered.

Az okleveles források szerint az egyik legrégebbi szabolcsi települések közül való, mely a 11. századi Necoportól és Mezdatól leszármazó Nopor(ur)- Mezte (Napkor-Meszte nemzetség) birtoka volt a tatárjárásig.

A Napkor-Mezte nemzetség ez időben birtokos volt a mai Szilágyborzáson is, egy Kálmán kori oklevél szerint, ami a nemzetség téli-nyári szálláspárjára utal. 1271-ben a Kállay család őse a nemzetség béli Ubul fia Mihály kapta királyi adományként.

Az Árpád-ház kihalását követő zavarokban ugyan a család átmenetileg elvesztette, de részben Ottó, részben I. Károly visszaadatni rendelte. 1556-ban 120-130 lélek lakhatott benne, 1554-ben Kállay Farkasnak 6 portája volt itt. A XVI. században legalább két kúria állott a faluban. A Kállay család Nagykálló elvesztése után általában itt lakott, de a határ nagy részét a kállói várőrség, majd Nagykálló lakói használták. Éppen emiatt a XVIII. században el is néptelenedett, és az elpusztult faluba Kállay István 1744-ben aranyas jobbágyokat fogadott be, azaz kialkudott census mellett telepítette be. 1774- ben három Kállay nevű földesurának 30 házas-telkes jobbágya és 15 házas zsellére volt. A jobbágyfelszabadítás táján 1445 lakója volt. A Kállay család udvarházairól a XVII. századtól maradtak adatok. 1636-ban Kállai Miklós végrendeletében megemlíti, hogy „egy szegig ide ki, a Napkori Udvarházat minden eszközivel én csináltattam". Egy másik kúria helyén az 1860-as években új ház épült, amelyben felesége, Kállay Erzsébet révén Jósika Miklós lakott. Ez később a Czukor családé lett.

1848-ig a Kiss család tagjai voltak a falu földesurai, és 1945-ig határának nagy része a tulajdonukban volt, a Láp család volt a jobbágyréteg.

Napkor úthálózata többutcás szerkezetű. Az úthálózat gerincét két települési főút adja: a Kossuth L. utca és a Petőfi S. utca. Ezek az utcák egyben települési összekötő utak részei. A települési főutak egyben gyűjtőúti funkciót töltenek be, belőlük ágaznak le az alsóbb rendű kiszolgáló utak, a lakóutcák. Az úthálózati rendszer a települést eltérő méretű és formájú tömbökre osztja, melyek azonban karakterükben hasonlóak.

A település tömbszerkezete túlnyomórészt nyitott és zárt tömbökből áll. A település belsejében a tömbök általában minden oldalról beépítettek, zártak, a település szélein elhelyezkedőek nyitottak. Napkoron jellegzetes úthálózati teresedés alakult ki a településközpontban a Kossuth utca orsó jel- legű kiszélesedésével, mely kiemelkedő környezeti értéket képvisel

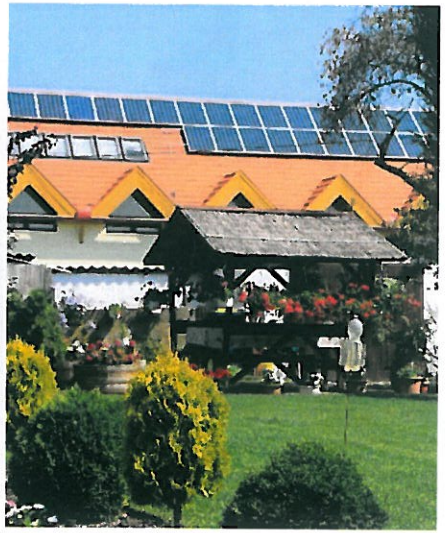
Az orsó alakú tér közepén a Római katolikus műemlék templom áll, mögötte fás közparkkal. A terecske környezeti minőségét emeli a közpark és a templomkert igényes kialakítása. A közparkban emlékművek kaptak helyet.

ÖRÖKSÉGÜNK

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők.

A Római Katolikus Templom a település orsószerűen kiszélesedő részén található.

Az egykori kőtemplom a 13. század végén már állt. A 16. századtól reformátusok használták, de a nagy pestisjárvány után betelepített lakosság vallását tekintve a középkori templom ismét a katolikusok kezébe került. A templom kora gótikus eredetű a 13. századból. 1762-ben barokk stílusban átalakították, 1948-ban kibővítették. Az 1996-os felújítás során 13. századi freskókat találtak. Műemléki védettség alatt áll.

Napkoron található a Kállay család egyik középkori eredetű kúriája, amiben élt és alkotott Jósika Miklós a magyar regényírás egyik úttörője, Kállay Erzsébet férje. Jelenleg általános iskola működik benne.

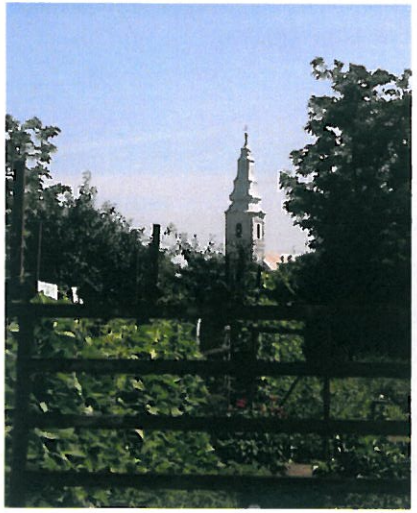

A község Görög Katolikus Temploma késő klasszicista jellegű egyhajós falusi templom, amelyet 1859-ben építettek a korábbi templom anyagainak felhasználásával. A késő klasszicista ikonosztáz eredetileg nem a jelenlegi templomba készült.

A nagyközség határában, a Golyóbis-hegy tetején található az Országos Meteorológiai Szolgálat radarmeteorológiai obszervatóriuma, ahonnan nagyon szép kilátás nyílik a környező tájra.

1999-ben került átadásra a 300 hektáros vadaskert, mely Európa egyik legmodernebb vadaskertje, ahol vaddisznó és dámvad várja a vadászni vágyókat.

A településnek van helyi értékvédelmi rendelete.

A helyi védelem alatt álló épületek az alábbiak:

- volt Gyulaházi – kastély épülete: Kossuth utca 59. sz.,
- Görög templom: Kossuth utca 96. sz.,
- Görög Parókia épülete: Kossuth utca 93-95. sz.

A beépítések kialakulását a településszerkezet történeti kialakulása és jellegzetességei határozzák meg. A nagyközség mára jórészt átépült, a megmaradt hagyományos épületek csekély számban maradtak fenn, többségüket átalakították. Legrégebbi beépítései közé tartoznak az oldalhatáron álló tornácos lakóépületei.

A településközpontban az épületek magasabbak, találhatók F+1 szintes, F+TT kialakítású épületek.

500 EVE
REFORMÁCIÓ

4

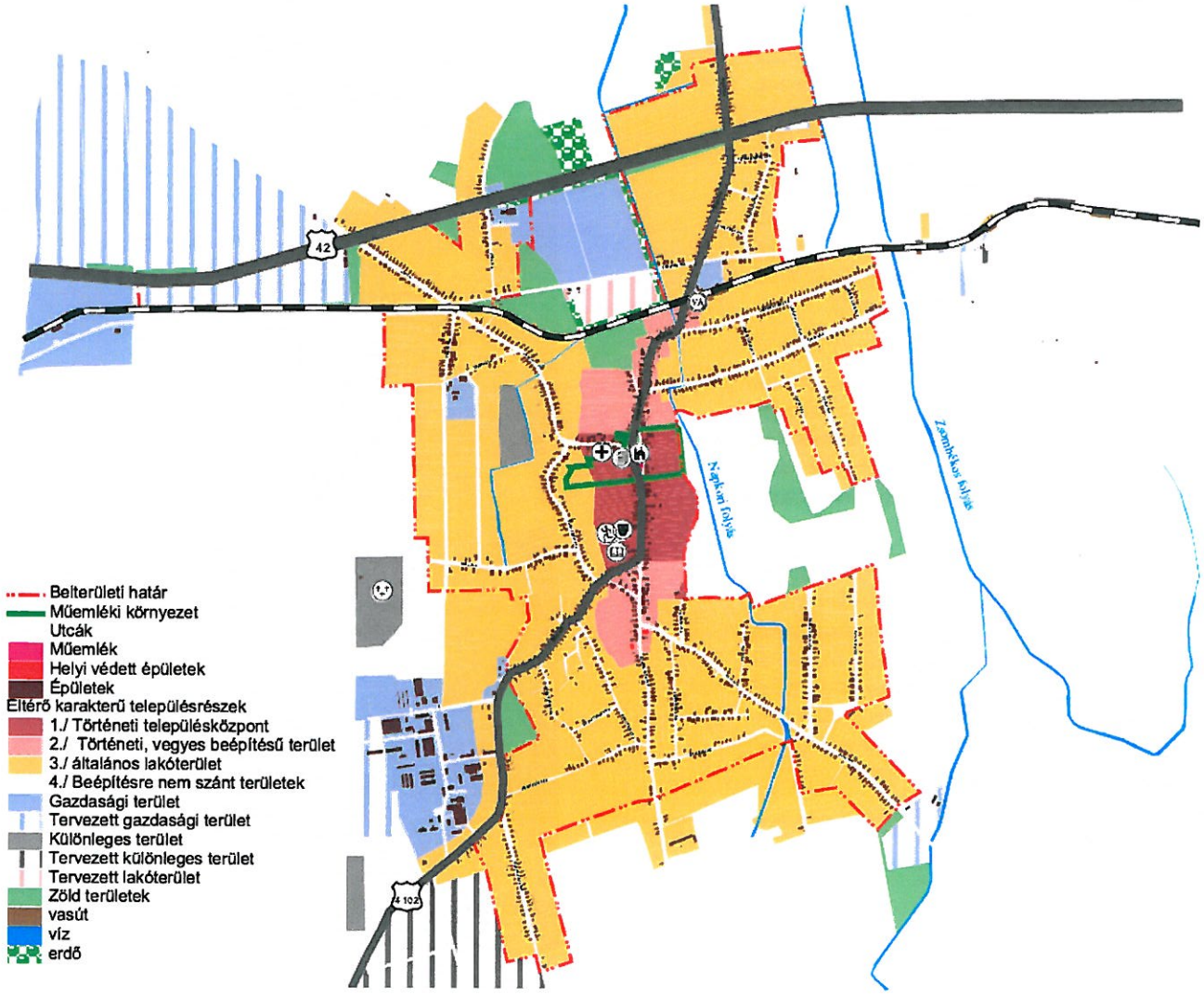
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Eltérő karakterű településrészek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával.

Napkor legrégebbi beépítésű területei, ingatlanjai, a települést észak-déli irányban ketté szelő Sényői- Kossuth utcák mentén helyezkednek el.
A történeti beépítés, vegyes épület elhelyezést (telepítést) jelent, amikor az épületek egy része az utcavonalra, más részük pedig előkerttel lett elhelyezve. (1. és 2. területek) A hatályos szabályozási terv e területeken a földszintes épületek mellett, a fsz+ 1 emeletes épületek elhelyezését is megengedi.

A történeti (vegyes beépítésű) terület azon része, ahol a nagyobb léptékű, közösségi épületek is találhatóak, településközpontként lett lehatárolva. Itt az épületek nagyobb arányban helyezkednek el az utcavonalon.
(1-jelű területek)

A történeti településrészeken kívül elhelyezkedő általános lakóterületen általában oldalhatáron álló, előkertes földszintes magastetős épületek találhatóak. (3-jelű területek.)

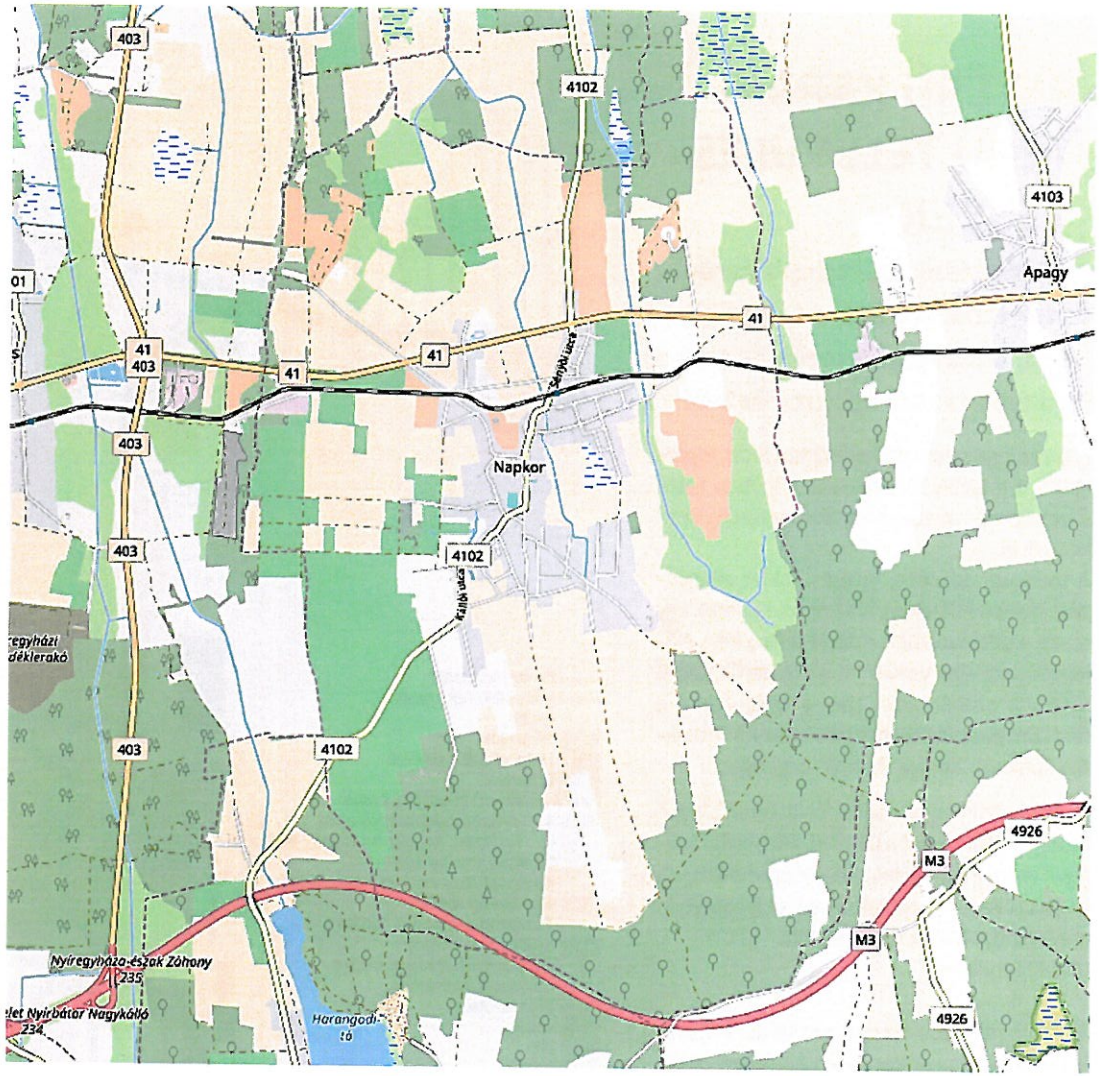
A 41-es (Nyíregyháza-Beregsurány) út mentén fekvő településen áthalad a Nyíregyháza–Vásárosnamény-vasútvonal. A nagyközséget aranyló homokbuckák veszik körül.

A külterület területfelhasználása változatos képet mutat, elsődleges a mezőgazdasági hasznosítás, melyen belül szántók, gyümölcsösök, zártkertek, és gyepterületek találhatóak. Összesen 5 db zártkertet számlálhatunk, melyek a Napkori szőlő, Váradi szőlő, Sényő úti szőlő, stb. neveket kapták.

A település legnagyobb kiterjedésű zöldfelületi elemei a lakótelkek kertjei és az utcai zöldsávok. Szerkezetét tekintve a település falusias jellegű, hosszan elnyúló telkekkel lehet találkozni, míg az új utcákban (a település szélein) szabályosan kialakított telkek sorakoznak.

A telekhasználatra a háromzónás felosztás a legjellemzőbb, a gondozatlan területeken ez a tagozódás nem található meg. Az épületek körül gondozott díszkert, a ház mellett és mögött gazdasági udvarrész, a telkek hátsó részében haszonkert helyezkedik el. A tömbök lombfedettségét elsősorban a hátsókertek hasznosítása határozza meg.

A lakótelkek harmonikusan kapcsolódnak a táji környezethez.

1./ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSKÖZPONT

Napkor történeti településközpontja, a település legrégebben kialakult területének középső része. Az előkertek vizsgálata alapján látható, hogy a történeti településrészen az épületeknek még ma is mintegy 10-15 %-a utcavonalon áll. A településközpont egyes részein ez az arány jóval nagyobb. A Kossuth utca- Orosi utca csomópontjának környezetében és a Kossuth utca keleti oldalán ez az arány jóval nagyobb.

A Településközpont másik sajátossága, hogy a hatályos helyi építési előírásokkal összhangban, nem csak földszintes, hanem földszint+ 1 emeletes épület is elhelyezhető.
A beépítés oldalhatáson álló. Az épületeket vegyesen helyezték el, ténylegesen a telekhatárra, illetve attól 1-1,5 m úgynevezett csurgó távolságra.

A Kossuth utca nyugati oldala, a település központjában. Az épületek a központban nagyobb arányban állnak az utcavonalon. A tetők fedésében a szürke színű palafedés, és a sárgásvörös cserépfedés vegyesen alakítja az utcaképet, de a korcolt fémlemezfedés is megtalálható, a régebbi épületek egy részén.

Az általános iskola új épülete (felül) és a egykori kastélyból kialakított és felújított épület (alul.)

A római katolikus templom és kertje, a település központjában, a templom keleti oldalán levő kis utca felöl.

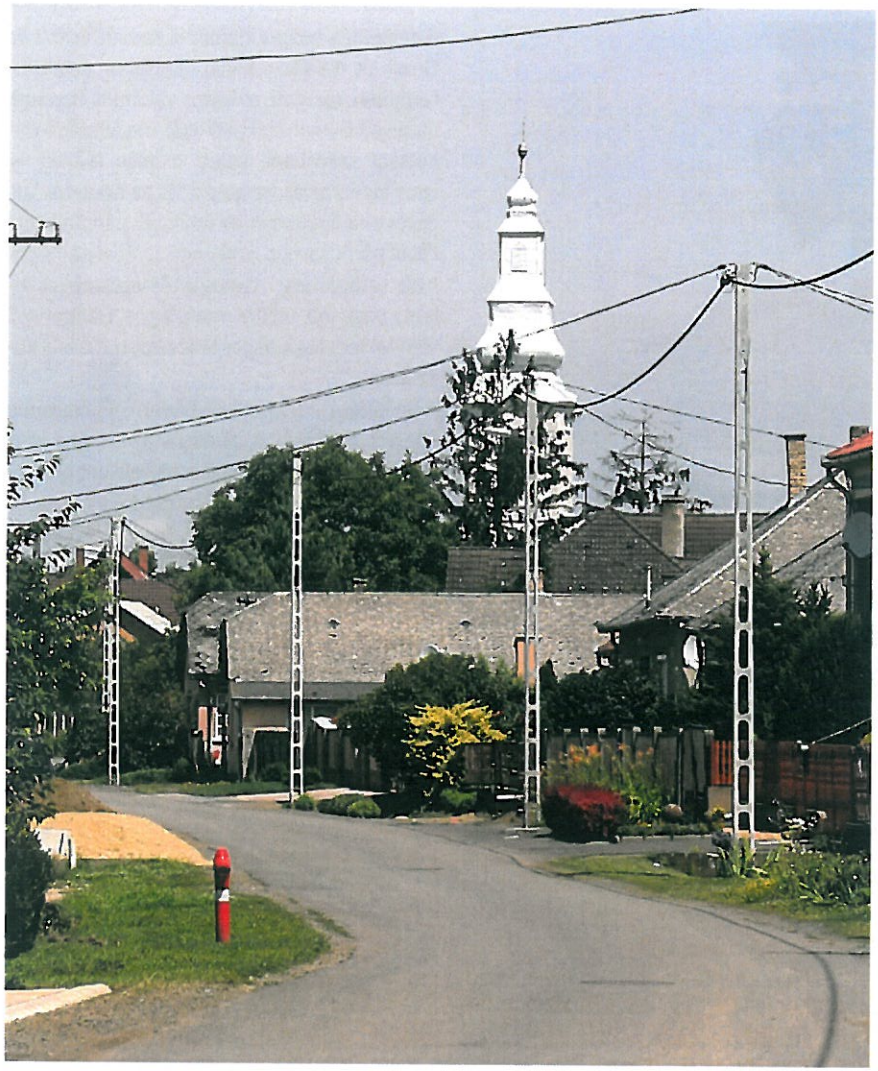
Felül: a Kossuth utca általános iskolával szembeni utcaképe. Alul: A Kossuth utca, a polgármesteri hivatal épületével.

A település központjában a Kossuth utca és Orosi út találkozásánál, a római katolikus templom nyugati oldalán, valamint Kossuth utca volt Gyulaházi kastéllyal, ma általános iskolával szembeni, keleti oldalán alakult ki, igazi kisvárosias beépítés. Itt az épületek utcavonalra épültek ki, az épületek párkánya utcával párhuzamos, ami vagy utcával párhuzamos tetőgerincű, nyeregtetős épületeket jelent, vagy ha utcára merőleges tetőgerincű tetővel fedettek, akkor teljes kontyolással készültek.

A beépítés nem zártsorú, hanem oldalhatáron álló. Az utcaképben, az épületek oldalán vagy oromfalak, vagy kontyolással kialakult tetőfelületek jelennek meg. A tetőfedések, hasonlóan az egész településre, vegyesek, szürke palával, vagy sárgásvörös cseréppel készül-

Részlet az előkertek vizsgálatából. A barnára színezett telken, az épületek az utcavonalon állnak.

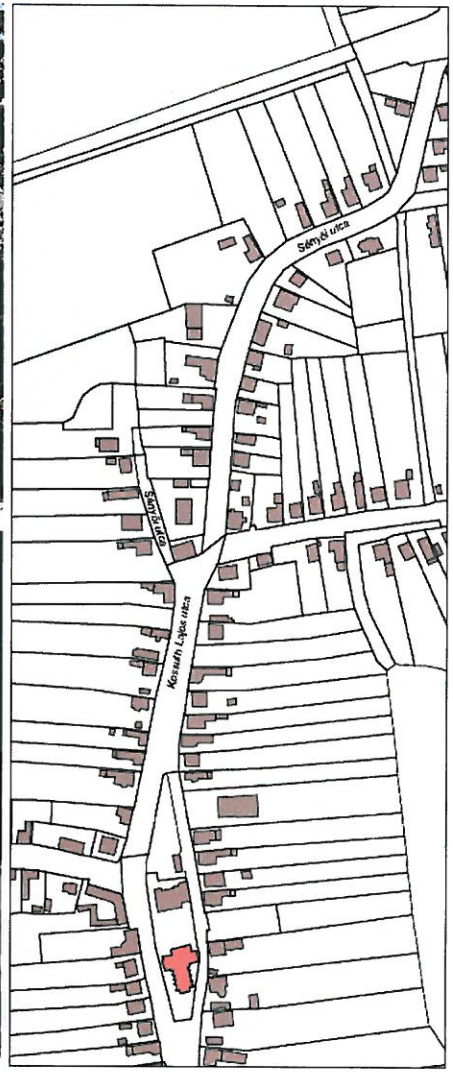
2./ TÖRTÉNETI, VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TERÜLETEK

A történeti településrész középső részét képezi ma településközpont, ahol az épületek nagyobb arányban állnak az utcavonalon, a nagyobb tömegű középületek is itt helyezkednek el.

A történeti településközponttól északi és déli irányban a történetei (vegyes) beépítésű területek helyezkednek el. A központtól északra a Kossuth és Sényői utcák menti ingatlanok, a központtól déli irányban a Kossuth utca Kállói úti csatlakozásáig levő ingatlanok tartoznak ide. E területeket a hatályos szabályozási terv földszintes, vagy fsz+1 emeletes, oldalhatáron álló beépítésre jelöli. A Történeti településközponthoz képest azzal a különbséggel, hogy a központban 7,5 a kertvárosias területeken pedig 6,0 a legnagyobb megengedett építménymagasság. A másik különbség, hogy itt a központhoz képest kevesebb épület áll utcavonalon.

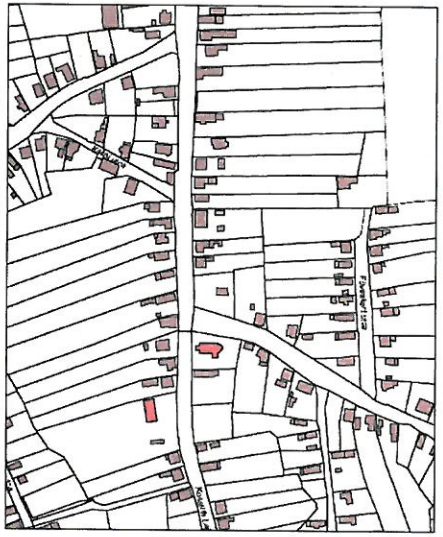

Sárvári utca
Sárvári utca
Kossuth Lajos utca

A történeti, vegyes beépítésű területek képe, sokban hasonlít a településközpont arculatához, de a központból északi és déli irányban kilépve, már több az előkerttel elhelyezett épület. Az épületek kisebb alapterületűek, és lakó funkciójuk miatt, a párkánymagasságuk is kisebb.

A településközpontból déli irányban kilépve, az új lakóépületek már nagyobb előkerttel lettel elhelyezve, cserépfedéssel készültek. A kerítések, részben a nagyobb forgalommal is összefüggésben, csak félig áttörtek. Az új épületek esetében az épített jellegű (falazott lábazattal és markáns oszlopokkal készültek.)

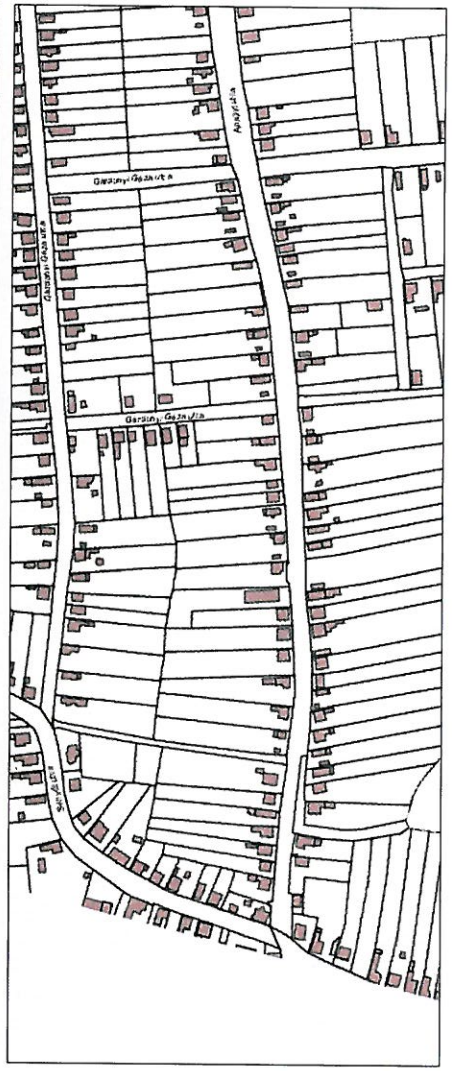
3./ ÁLTALÁNOS LAKÓTERÜLET

Napkor Kossuth és Sényői utcák mentén kialakult történeti beépítésű területei kívül elhelyezkedő lakóterületei változatos településképpel rendelkeznek. Közös tulajdonságuk, hogy oldalhatáron álló, előkertes beépítésű lakóépületek alkotják a jellemző utcaképet. Általánosságban a földszintes magastetős beépítés a jellemző, de helyenként egy-egy emeletes lakóépület is megjelenik a településképben.

Nyíregyháza közelsége miatt, az átlagosnál több, új építésű lakóház található a településen, főként a nyíregyháza felé vezető út közelében.
Az épületek tetőformája változatos, de a sokféleség nem feltétlenül egy utcán belül jelentkezik. A bemutatott utcaképen is látható, hogy sok esetben harmónia van egy utcán – utcaszakaszon belül.

Sátortetős, földszintes, előkertes lakóépületek az Apagyi utcában.

Utcára merőleges tetőgerincű, nyeregtetős, földszintes, előkertes lakóépületek a Gárdonyi Géza utcában.

A Petőfi utca kiegyensúlyozott utcaképe.

A történeti településrészen kívül az épületeket mindenütt előkerttel helyezték el. Szinte kizárólag földszintesek az épületek, de elvétve fsz+1 emeletes lakóházak is épültek. Ezek, kivéve a szélső telken, vagy nagyobb saroktelken épült lakóházakat, idegenül hatnak a településképben.

Az utcák többségében a sátortetős, mansard tetős, utcával párhuzamos tetőgerincű épületek dominálnak, illetve ha az utcára merőleges tetőgerincű épületek „ékelődnek" az előbbiek sorába, teljes kontyolással illesztették a épületet az utcaképbe.

A Gárdonyi Géza utca azon utcák közé tartozik, ahol utcára merőleges tetőgerincű épületek sorakoznak egymás után, igaz legtöbbször „kis kontyolású tetővel.)

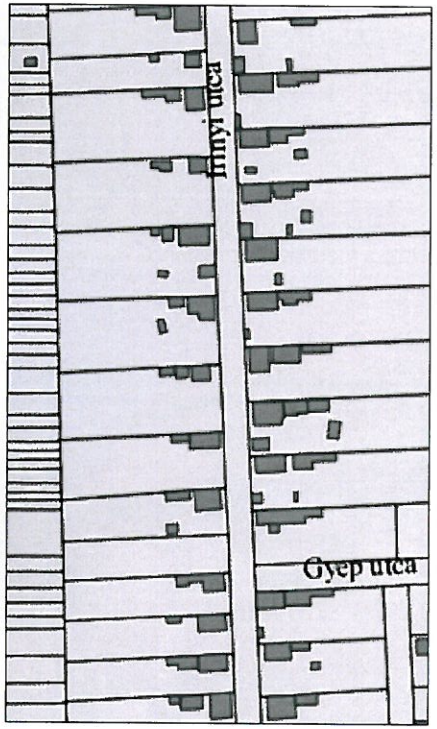
Az utcai kerítések közel azonos magasságúak, de kisebb magasságbeli mozgás azért előfordul. A forgalmasabb utak mentén gyakori a félig áttört kerítésmező és előfordul a zárt kerítés is, míg a csendesebb utcákon az áttört és félig áttört kerítésmezők vegyesen találhatóak meg.

A Sényői út a településről északi irányba, a Nyíregyháza felé vezető főútra kivezető egyik helyi jelentőségű utca, nagyobb forgalommal. Itt is a sátortetős, vagy utcára merőleges tetőgerincű, de teljes kontyolással készült épületek alkotják, az egységes utcaképet.

Régebbi és újabb építésű lakóépületek, a Sényői utcában.

A hagyományos, kis apaterületű, sátortetős épületek párkánymagassága, viszonylag kicsi. Az utcakép harmóniájához hozzá tartozik, hogy a lakóházak a közel azonos ereszmagassággal készültek. Az új lakóépületek, összetettebb tetőidomaival, azért tudnak jól illeszkedni a hagyományos utcaképbe, mert az utca felöl nem oromfalak jelennek meg, hanem a hagyományos tetőfelületeknek megfelelő léptékű tetősíkok, közel hasonló ereszmagasságokkal.

Az álló tetőablakok és oromfalak mellőzése, ebben az esetben kifejezetten „hasznára van" az utcaképnek.

A Pócsi utca sajátos utcaképe, és az utcát alkotó épületek két típusa.

4./ BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

A külterület területfelhasználása változatos képet mutat, elsődleges a mezőgazdasági hasznosítás, melyen belül szántók, gyümölcsösök, zártkertek, és gyepterületek találhatóak. Összesen 5 db zártkertet számlálhatunk, melyek a Napkori szőlő, Váradi szőlő, Sényő úti szőlő, stb. neveket kapták. A gyepterületek szétszórtan helyezkednek el, legtöbbjük valamilyenfajta védettséget élvez (országos, vagy helyi jelentőségű védett természeti terület, NATURA 2000 terület). Találhatunk sok vízállásos, nádasos területet is, melyek nagy része szintén védett. Az igazgatási terület déli oldalán az erdőgazdálkodás az uralkodó. Az erdőterületek nagy része az OTrT. szerint kiváló termőhelyű adottságú.

A település a Nyírség területén helyezkedik el. A Nyírség az Ős-Tisza és mellékfolyóinak jégkorszaki hordalékkúpja. A korábbi süllyedék területet az északról érkező folyók kb. 200 m vastagon kaviccsal és homokkal töltötték fel.

A Nyírség hazánk második legnagyobb hordalékkúp síksága. Az Alföldi tájak közül a felszíni formák sokféleségéből következően az egyik legváltozatosabb és legszebb terület. Ezen formák között a legjellemzőbbek a szélbarázdák, a garmadák, a maradékgerincek, továbbá a nagyobb akkumulációs területek és a deflációs mélyedések. A Nyírség homokvidékét az észak-dél irányú folyóvölgymaradványok (pl. Nyíregyháza határában az Ős-Tapoly és az Ős-Ondva feltöltődő völgyrészletei) teszik még változatosabbá.

A geológiai képződmények közül a futóhomok a legelterjedtebb. A kevésbé mozgalmas felszínű térszíneket gyakran borítja a löszös homok, illetve homokos lösz, ritkábban típusos lösz. A feltöltődött buckaközi mélyedésekben a különféle környezeti tényezőtől függően lápok, léprétek, láp és ligeterdők találhatók. Növényföldrajzi képét elsősorban a kultúrnövényzet, a szántóföldek, gyümölcsösök és kertgazdaságok jellemzik. Kisebb-nagyobb foszlányokban fellelhetők az ősi, természetes vegetáció maradványai.
A településen találhatóak országos jelentőségű védett természeti területnek minősülő ingatlanok, európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű NATURA 2000 területek, és az 1996. évi LIII.tv.15.§ szerinti természeti területek.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egységes képének megóvása- vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

E fejezetben a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások találhatók. A szép fogalma ugyan relatív, mégis meghatározható a közösség által általánosan elfogadott esztétikai szint, ami a települési környezet általánosan elfogadott, jellemző értékeihez való igazodást tekinti mércének.

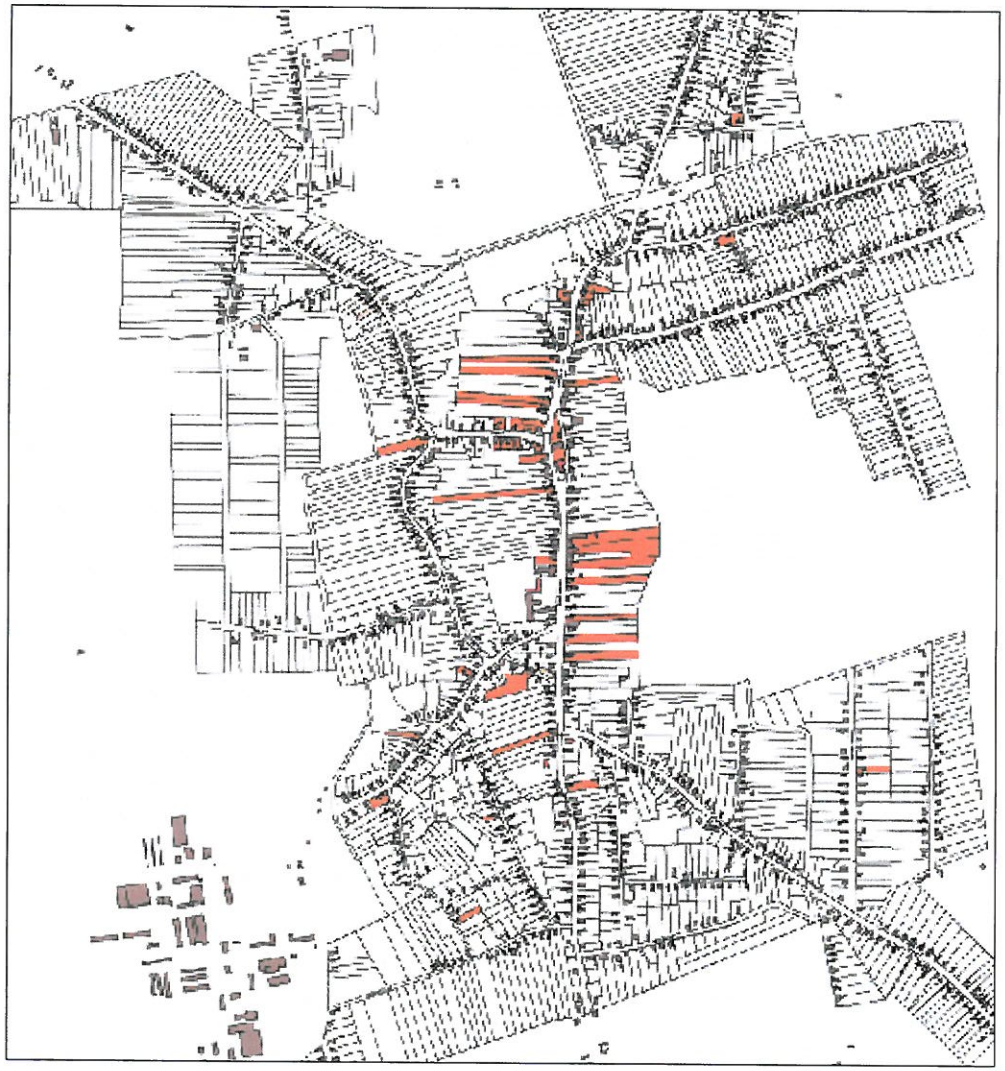
Ha külföldön járunk, és szívünkhöz közelinek érzünk egy települést, a maga egységes megjelenésével, hangulatával, hiába építünk az ott látottal azonos (pl. mediterrán vagy alpesi) házat a saját településünkön, nem éled fel az ott tapasztalt otthonosság érzése. Ezt úgy érhetjük el, ha saját települési környezetünk értékeihez, hagyományaihoz illeszkedő házat- otthont építünk.

A település egyes (általában történeti) részei rendelkeznek ezekkel az értékekkel, de ha nincsenek ilyenek, nekünk (a közösségnek) kell azokat megteremteni.

Az építészeti útmutató az egyes, jellegzetes településrészek arculatához való illeszkedésben kíván segítségül szolgálni, bemutatva a településképbe illeszkedő sajátosságokat, és azokat is, melyek a környezettől való bántó eltérést jelentenek és ezért nem ajánlottak.

ELŐKERTEK VIZSGÁLATA:

1./ TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSKÖZPONT

/ajánlások/

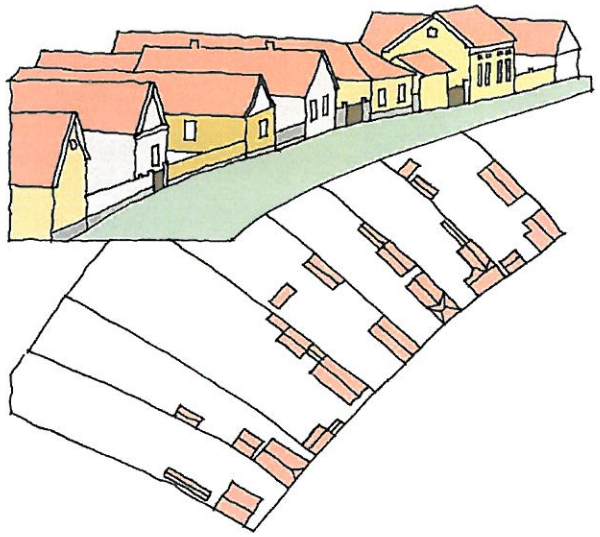

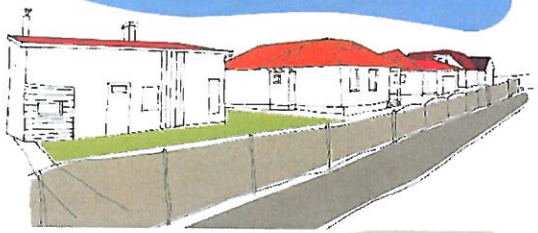
TELEPÍTÉS:

A telkek beépítése jellemzően oldalhatáron álló. épületek meghatározó többsége ténylegesen az old határon áll, csak kivételes esetekben helyezték az dalhatártól 1-1,5 méter „csurgó távolságra".
A történeti településrészen belül, a településközpont-ban, az épületek jelentős része utcavonalon áll, vagy előtte csak kis (1,5 m, legfeljebb 3,0 m mélységű) elő-kertet alakítottak csak ki.
A jogszabályi fogalom használat szerint a beépítés módja oldalhatáron álló, előkert nélküli, ugyanis az épí-tési hely (a teleknek az a része, ahol épületet el lehet helyezni) az utcavonalhoz csatlakozik. A köznapi szó-használat szerint az épületek elhelyezése előkert nél-küli- illetve kismélységű előkertes beépítés. Az izgal-mas és jellegzetes utcaképet az alábbi telekbeépítések változatossága adja:

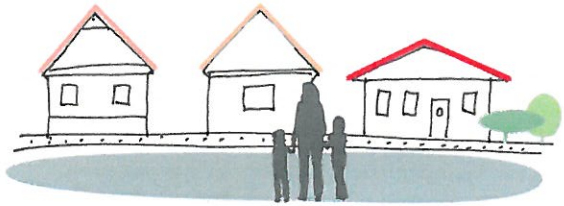

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA

A településközpontban a hatályos szabályozási terv lehetőséget ad fsz+1 emeletes épület elhelyezésére is, de a jelenlegi településképben a néhány meglévő emeletes épület, valójában zavarólag hat az utcaképben. Emiatt, függetlenül a szabályozási lehetőségektől, inkább a földszintes épületek elhelyezése ajánlható. Ha mégis erre kerülne sor, akkor a következő elvet érdemes betartatni. A földszintes és földszint+ 1 emeletes épületek által alkotott utcakép akkor harmonikus, ha az épületek tervezésekor, a környezeti adottságok, a szomszédos épületek és az utca jellegzetességei is figyelembe vételre kerülnek.
Az épület tömegének mozgalmasabbá tétele „segíthet" megfelelő átmenetet képezni, egy fölszintes és fsz+1 emeletes épület között. Sokszor egy fedett terasz, veranda is segíthet ezen.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az épületek magas tetővel létesültek, a lapostetős épület idegen a hagyományos településképben. Az alpesi- meredek tető és a mediterrán kis hajlású tető ugyancsak idegen a település képétől. Ajánlott a 35-45 fok közötti hajlásszögű tetőidomok alkalmazása.

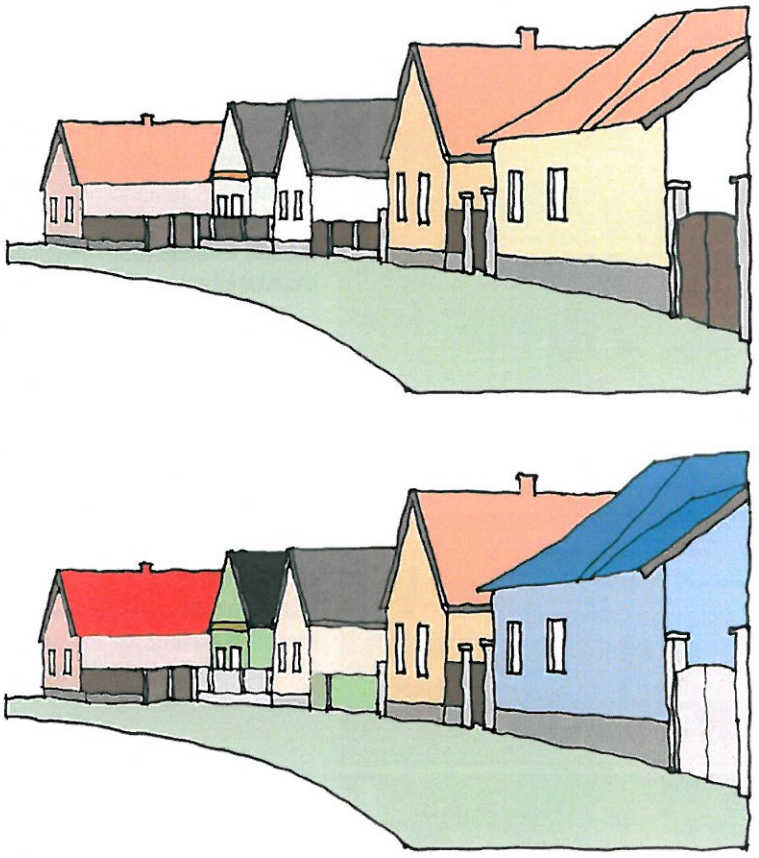

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK:

Napkor településképében a natúr, sárgásvörös cserépfedés és a szürke palafedés váltakozó megjelenése a jellemző, amit a lakóépületek és melléképületek fedésénél egységes alkalmaztak és alkalmaznak. A szürke palatetős épületekhez tartozó melléképületek esetében, sokszor szürke hullámpala fedést alkalmaztak, de ezek használatát javasolt a jövőben elkerülni. A hagyományos azbeszt adalékú palafedés alkalmazása ma már nem megengedett, a természetes pala pedig drágább tetőfedő anyag, így várható azok jövőbeli lecserélődése. Épület felújítás esetén cserép mintázatú fémlemez fedés is alkalmazható, ami abban az esetben elfogadható megoldás, ha színe a cserépfedéssel, vagy a középszürke palafedéssel azonos, és felülete nem fénylő.
Az épületek homlokzatában a fehér, és a halvány meleg- pasztellszínek a jellemzőek. (Sárga, drapp színek, melyeket változatosabbá tesz a rózsaszín, és a halvány vörös/ téglavörös szín.

. A hideg színek (kék, zöld) vakolat színeként történő alkalmazása nem javasolt, mert idegen a hagyományos utcaképtől. A kerítések színében a tető színének tónusai, illetve az annál valamivel barnásabb, vöröses-barna, szürkésbarna színek a jellemzőek. Az élénk színek és fehér szín a környezetben idegenül hat

Az utcaképben idegen hatást keltenek fehér- sárga- halvány meleg színárnyalattól eltérő színű homloktok, a cserép és középszürke pala színtől eltérő tetőfedések, különösen a zöld és kék, élénk piros, fekete színűek. A kerítések színében a hideg színek, az élénk színek zavarólag hatnak.

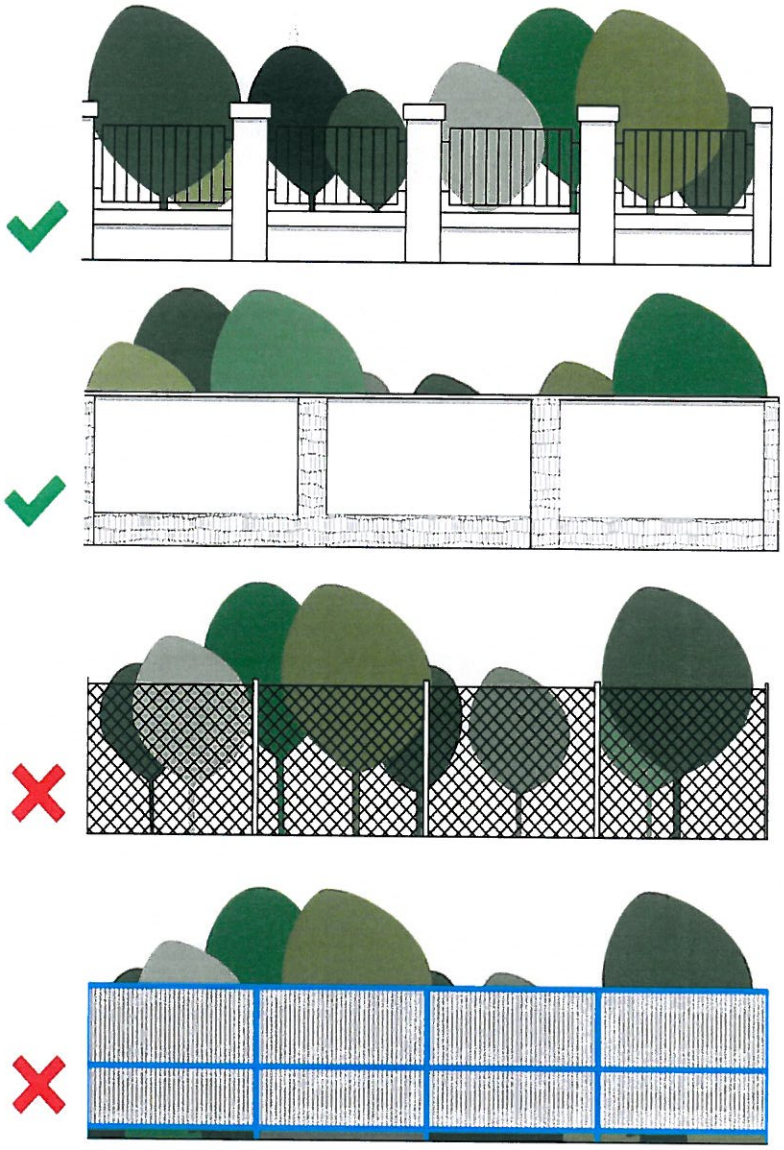
KERÍTÉSEK:

A történeti településközpontban a kerítések szerepe, más hangsúlyt- szerepet kap. Egyrészt az intézményeket körülvevő kerítésekkel nem kívánják vizuálisan is leválasztani, a közösségi használatú kerteket, a közterületektől. Emiatt, gyakrabban alkalmaznak áttört kerítéseket. Ilyenkor gyakran markáns, falazott oszlopokkal tagolják a kerítéseket, melyek szinte mindig, lábazattal készülnek.

A kerítésmezők igényesek, fémpálcásak, vagy kovácsoltvas díszítésekkel készülnek. A mutatósan összeállított fa kerítésmező is népszerű.

Az utcavonalon álló épületek miatt, sokszor csak rövid szakaszon kell kerítést építeni. de azok legtöbbször gazdagon díszítettek.

A településközpontban, ha az utcavonalon álló épületek között csak kisebb szakaszon épülhet kerítés, az épülettel összhangban lévő, tömör kerítés is ajánlott, de mindenképpen készüljön lábazat, és oszlopokkal tagolódjon, kerítésmezőkre.

2./
TÖRTÉNETI, VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TERÜLET
/ajánlások/

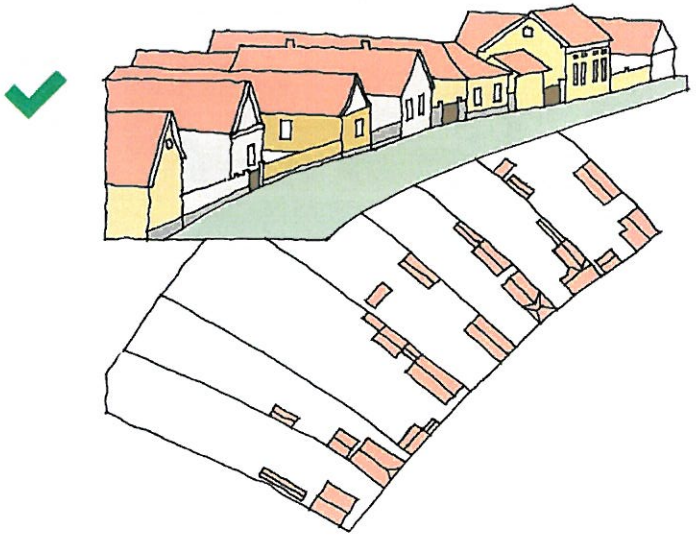

TELEPÍTÉS:

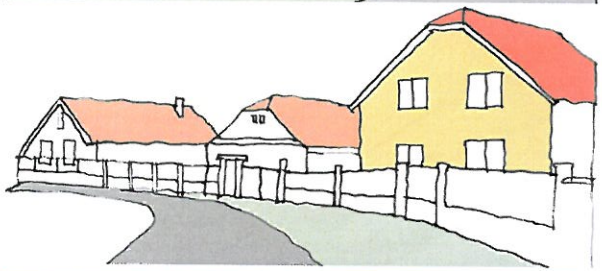
E területeket a hatályos szabályozási terv földszintes, vagy fsz+1 emeletes, oldalhatáron álló beépítésre jelöli.
A Történeti településközponthoz képest az a különbséggel, hogy a központban 7,5 a kertvárosias területeken pedig 6,0 a legnagyobb megengedett építménymagasság. A másik különbség, hogy itt a központhoz képest kevesebb épület áll utcavonalon.

A kialakult jellegzetesség megőrzése érdekében, az építési hely az utcavonaltól értelmezendő, és az épületet igény szerint az utcavonalon, vagy attól, az utcában kialakult mélységű előkertet lehet elhagyni.
Az utcaképben az hat idegenül, ha az épületet az utcavonaltól 5 méternél távolabb helyezik el.

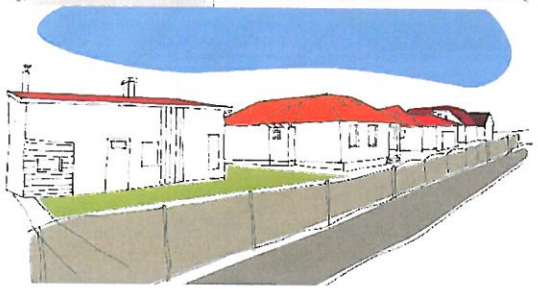

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA:

A történeti, vegyes beépítésű településrészeken is csak kevés emeletes épület fordul elő. Az emeletes épületek a szélesebb ingatlanokon, vagy a sarok telkeken helyezhetők el úgy, hogy ne zavarják meg a településképet. Még ezekben az esetekben is szükségessé válhat, egyéb építészeti eszközökkel, átmenetet biztosítani, a szomszédos földszintes épületek felé.
A földszintes és földszint+ 1 emeletes épületek által alkotott utcakép akkor harmonikus, ha az épületek tervezésekor, a környezeti adottságok, a szomszédos épületek és az utca jellegzetességei is figyelembe vételre kerülnek.
Az épület tömegének mozgalmasabbá tétele „segíthet" megfelelő átmenetet képezni, egy fölszintes és fsz+1 emeletes épület között. Sokszor egy fedett terasz, veranda is segíthet ezen.

TETŐHAJLÁSSZÖG:

Az épületek magas tetővel létesültek, a lapostetős épület idegen a hagyományos településképben. Az alpesi- meredek tető és a mediterrán kis hajlású tető ugyancsak idegen a település képétől. Ajánlott a 35-45 fok közötti hajlásszögű tetőidomok alkalmazása.

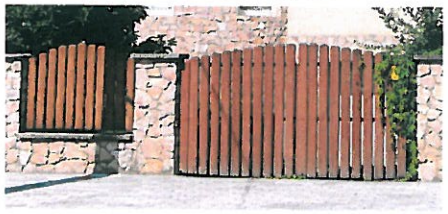

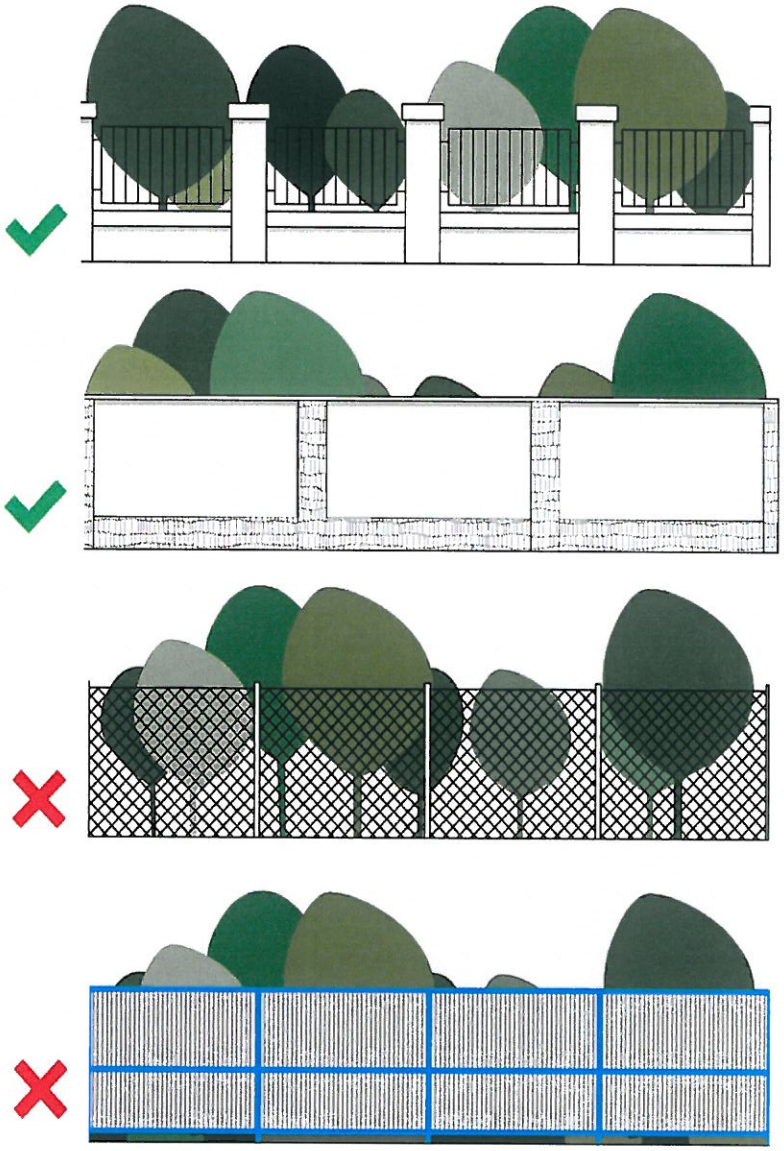

KERÍTÉSEK:

A történeti településrész településközponton kívüli részén (a Kossuth utca településközponttól északra és délre levő részein) hasonló utcai kerítések épültek.

A különbség abban jelentkezik, hogy itt már nem nagyon indokolt tejesen zárt kerítést építeni.

3./ ÁLTALÁNOS LAKÓTERÜLET
/ajánlások/

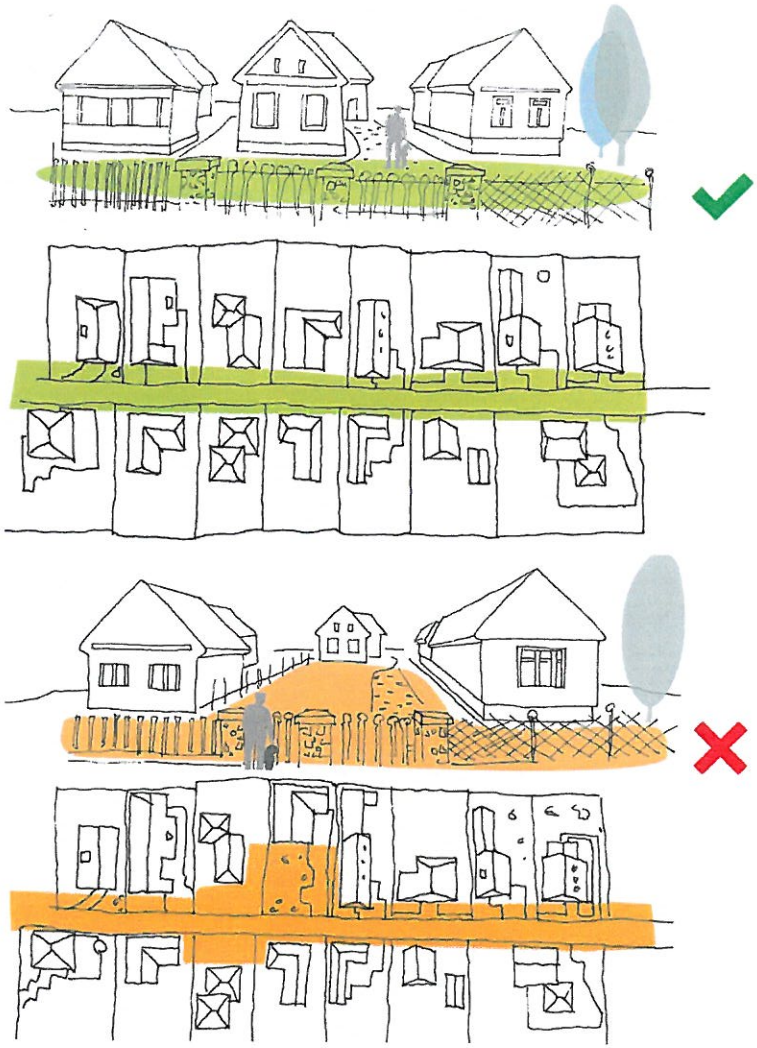

TELEPÍTÉS:

Napkor Kossuth és Sényői utcák mentén kialakult történeti beépítésű területei kívül elhelyezkedő lakóterületei változatos településképpel rendelkeznek. Közös tulajdonságuk, hogy oldalhatáron álló, előkertes beépítésű lakóépületek alkotják a jellemző utcaképet. Általánosságban a földszintes magastetős beépítés a jellemző, de helyenként egy-egy emeletes lakóépület is megjelenik a településképben.
Emeletes épületek elhelyezése napkor általános lakóterületein nem ajánlott.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK, KERÍTÉSEK:

Az általános lakóterületeken, a történeti településrészen ismertetett anyag- és színhasználat, valamint kerítés jellemzők betartása ajánlott.

Egységes utcakép létrehozása egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges. Hátrahúzással megtörik az utca ritmusa.

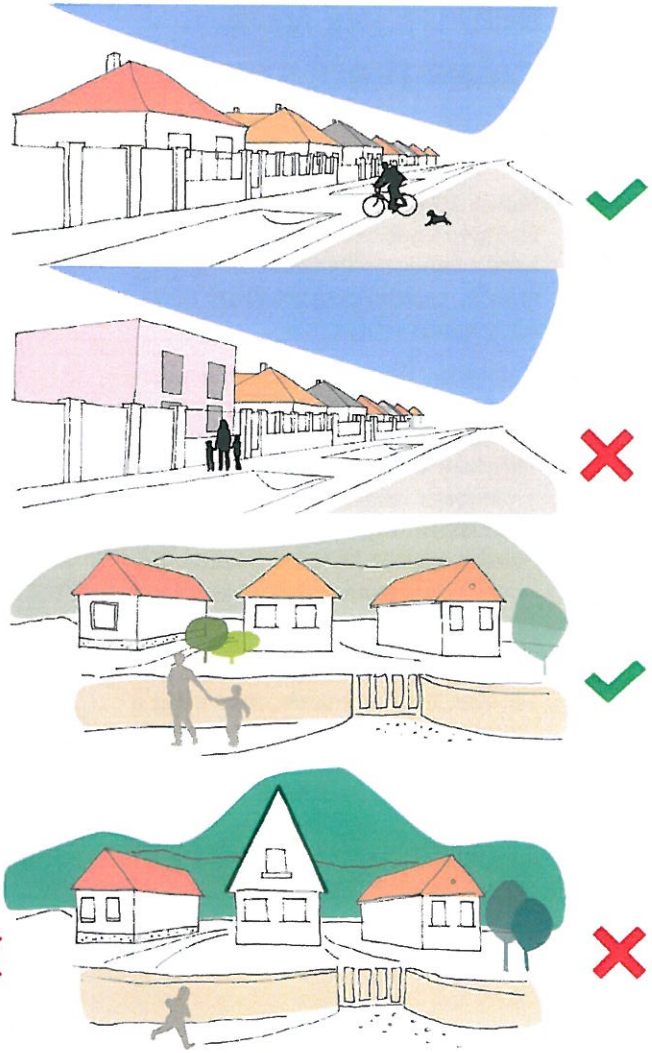
MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA

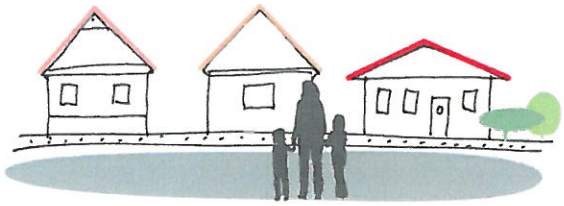
Nyíregyháza közelsége miatt, az átlagosnál több, új építésű lakóház található a településen, főként a nyíregyháza felé vezető út közelében.
Az épületek tetőformája változatos, de a sokféleség nem feltétlenül egy utcán belül jelentkezik. A bemutatott utcaképen is látható, hogy sok esetben harmónia van egy utcán – utcaszakaszon belül.
Az utcák többségében a sátortetős, mansard tetős, utcával párhuzamos tetőgerincű épületek dominálnak, illetve ha az utcára merőleges tetőgerincű épületek „ékelődnek" az előbbiek sorába, teljes kontyolással illesztették az épületet az utcaképbe.

TETŐHAJLÁSSZÖG

Az épületek magas tetővel létesültek, a lapostetős épület idegen a hagyományos településképben. Az alpesi- meredek tető és a mediterrán kis hajlású tető ugyancsak idegen a település képétől. Ajánlott a 35-45 fok közötti hajlásszögű tetőidomok alkalmazása.

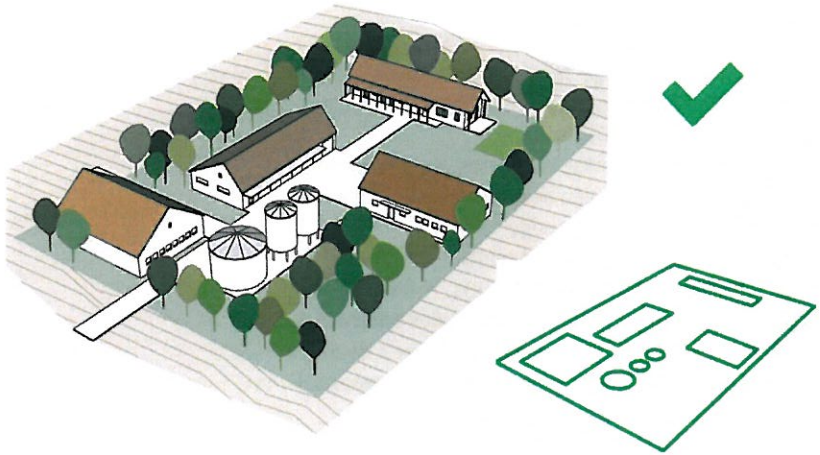

BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

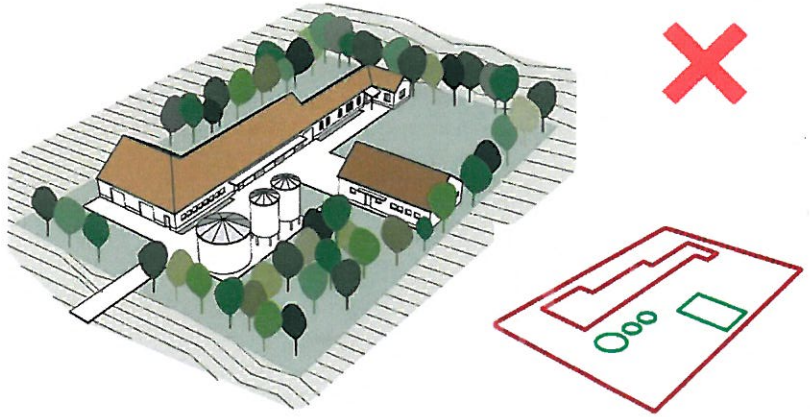
/ajánlások/

Natura 2000 különleges természetmegőrző gyep legelő területeken a tájképi értékekhez való igazodás érdekében az építmények megjelenésére vonatkozó ajánlások kerületek kidolgozásra:

- Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított, mezőgazdasági építmények helyezhetők el. Az épületek homlokzati képében a fehér, vagy (a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű) homlokzati megjelenés az elvárás. Tájidegen színezés (pl. kék, élénkpiros stb.), nem alkalmazható. Az épületeket magas tetővel kell kialakítani.
- A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten kell érvényesíteni.

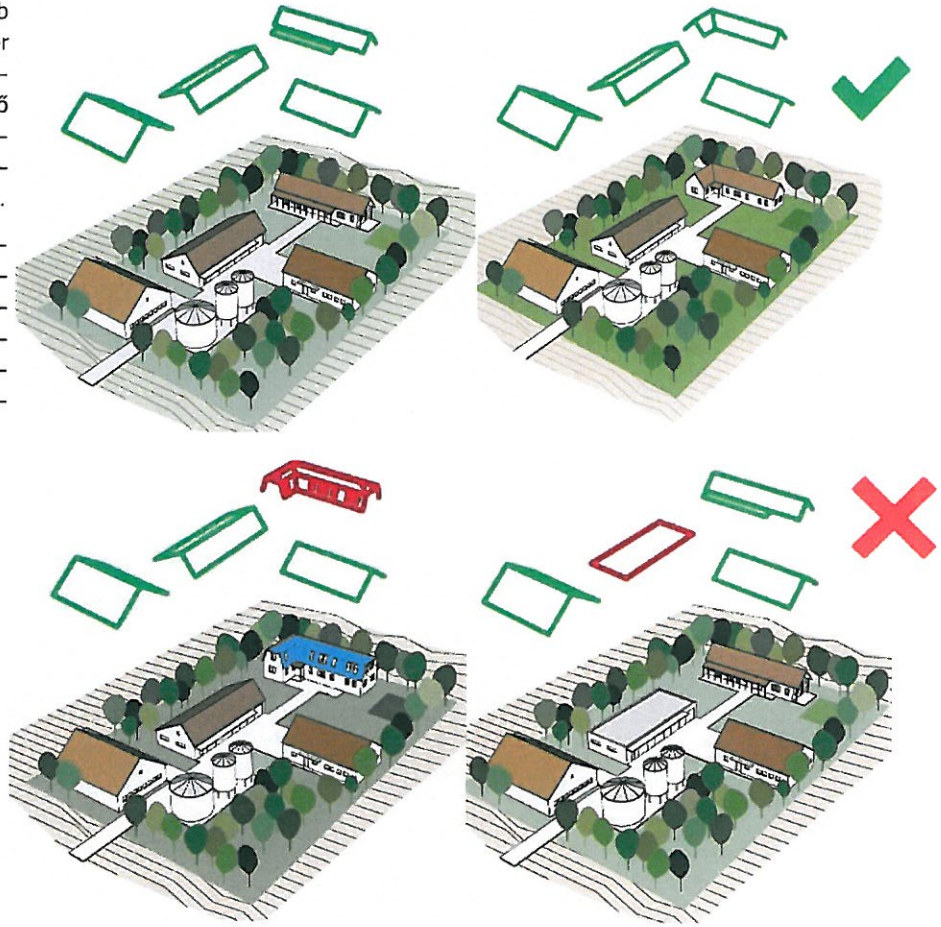

- Az építmények megengedett legnagyobb épületmagassága legfeljebb 8,0 méter lehet, mely alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete nem készülhet tükröződő felülettel.
- Tájképet zavaró építménynek számítanak és nem helyezhetők el azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

Az egyszerű, nyeregtetős épületek illeszkednek a hagyományos alföldi táj képébe, míg a z eltérő hajlásszögű- összetett tetőfelületek (pl. manzárd tető), a lapos tető, idegenül hatnak. A tájtól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományos eltérő színű tetőfedő anyagok használata.

KERÍTÉSEK

Az utcakép dísze tud lenni, egy jól megépített, az épülettel egységet képező, épített jellegű kerítés. Vigyázni kell arra, hogy ne legyen túl díszes, cifra, túl bonyolult. Könnyű „célt téveszteni".

Zavaróak a településképben a környezettől idegen, élénk színek, a teljesen tömör, lábazat és osztás nélküli kerítések, főként, ha ezek szegély nélküli lemezből készülnek.
A fémes megjelenésű lemezkerítés különösen zavaró az utcaképben.

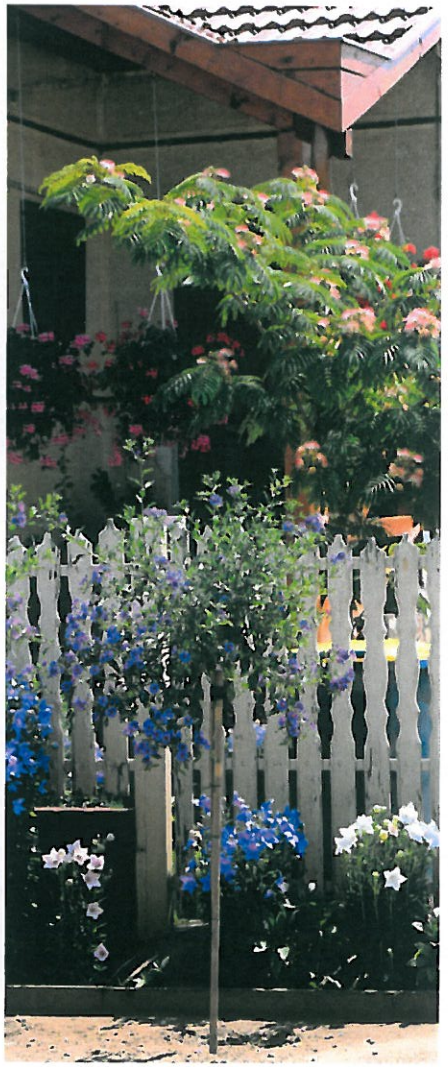

46

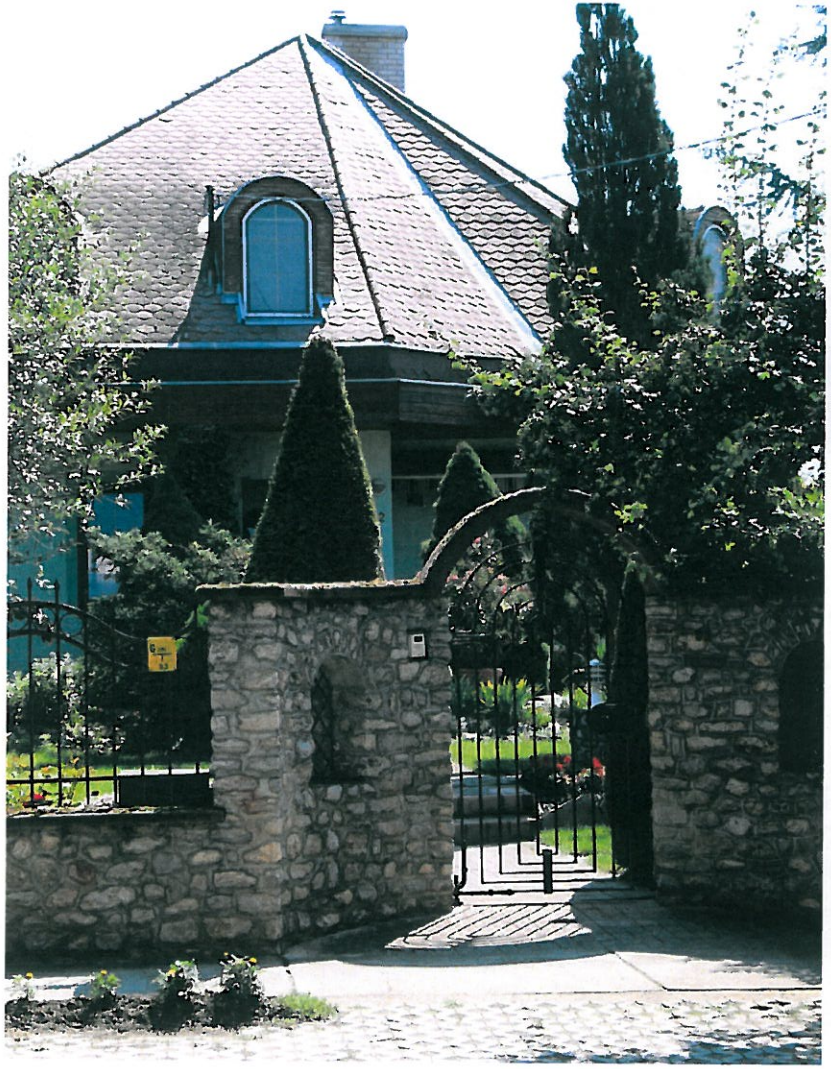

u.20
Gárdonyi

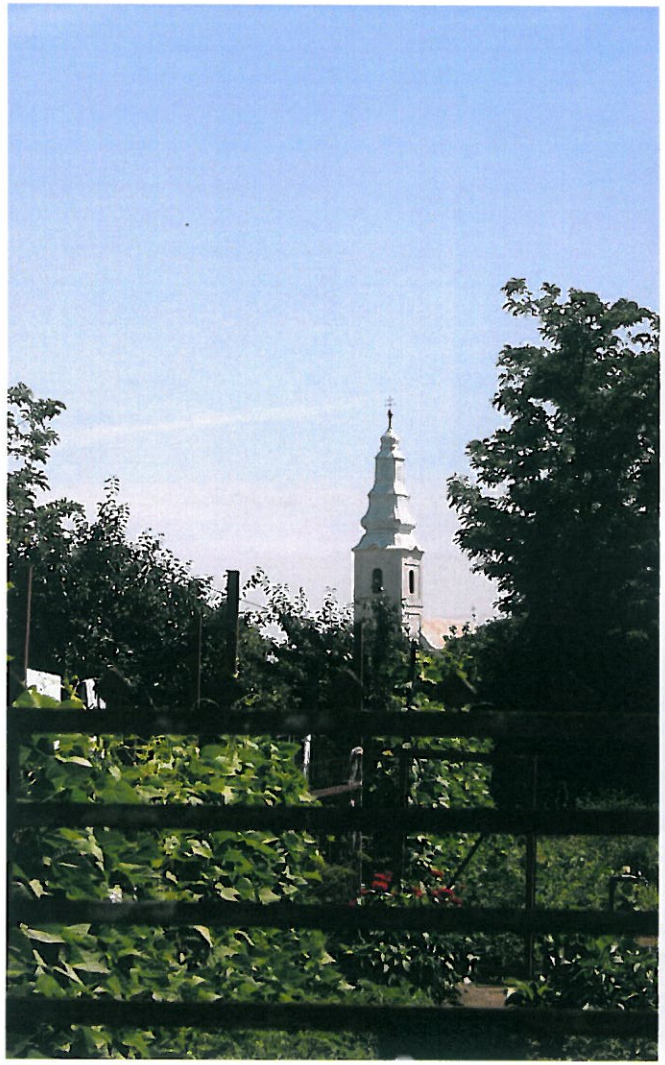
KERTEK

A településképben több helyen is hangsúlyosan jelennek meg a hátsó kertek. Egyrészt a település felé közúton érkezve, továbbá a mezőgazdasági területek felé vezető útról.

A hátsó kertek a belterületen közlekedve is több helyen feltárulnak. A kertek hagyományos használata, az ott elhelyezkedő melléképületek, görék cserép fedésű, fehér falú, vagy deszka borítású épületei hozzá tartoznak a település hangulatához, szépségéhez.

ERKÉLYEK, TORNÁCOK

Napkoron, a jellemzően földszintes beépítés miatt, az erkély építése nem jellemző, ahol pedig ilyen épült (néhány kivételtől eltekintve) a településképtől idegen építészeti elemként jelenik meg.

A tornácok az utcakép díszeiként jelennek ugyan meg, mégis kevés helyen számítanak hangsúlyos építészeti elemnek, a zárt (tömör) kerítések miatt.
Az 1900-as évek elején oldal tornácokat, a polgárházak esetében gyakran beüvegezték. Általában négyzetes oszlopokkal készültek, fejezetüket ritkábban díszítették.

A mai épületek esetében, inkább fedett teraszokat építenek, melyekre szép példák is találhatók a településen.

AJTÓK, ABLAKOK

A különböző korokban épület házak, eltérő belmagasságúak, így a nyílászárók arányai is másak. A nagyobb belmagasságú épületek estében nyújtott arányú ablakok készültek, több vízszintes osztással. Az új épületek esetében előszeretettel alkalmaznak nagyobb felületű, szélesebb ablakokat, kevesebb osztással. A nagyobb felületű nyílászárok alkalmazásához a jobb hőszigetelésű mutatók is hozzájárulnak. Fontos elv, hogy régi épületek felújításakor, átalakításakor, lehetőség szerint ne változtassuk meg az ablakok arányát és osztásrendjét.

Ha az új épület történeti értékű utcakép része lesz, lehetőség szerint hagyományos arányrendszerű nyílászárók készüljenek. A nyílászárók arányán sokszor az alkalmazott osztásrendszer is javítani tud. A műanyag nyílászárók alkalmazása a fa nyílászárók mellett, ma már elterjedt alternatíva. Fontos azonban a hagyományos színek alkalmazása.

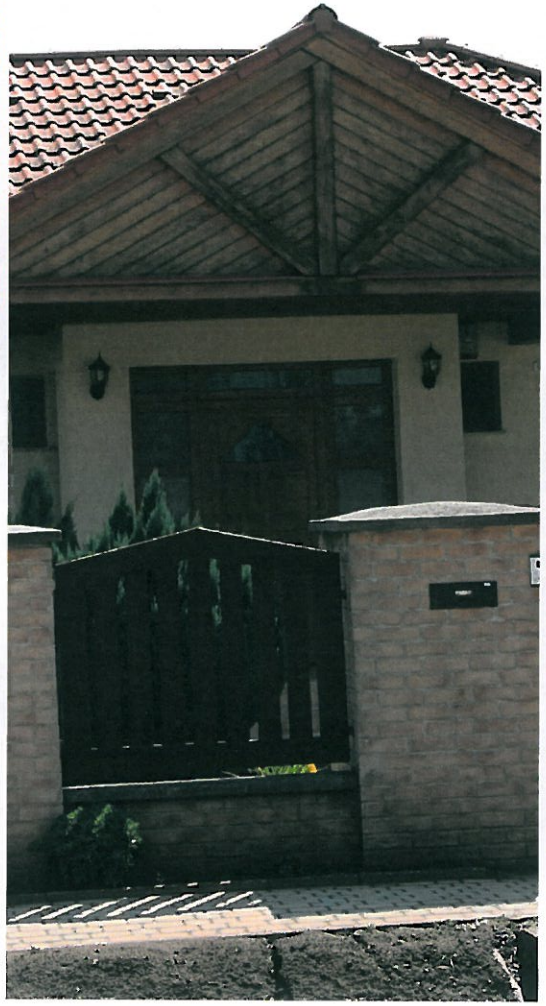

HOMLOKZATKÉPZÉS

A modern épületek egyszerűbb, letisztultabb homlokzattal készülnek, mégis fontos, hogy a minőséget is képviselő szép részletek, míves felületek is fellelhetőek legyenek az épületen. A településképbe való illeszkedésnek fontos eszköze a megfelelő színek alkalmazása, az épületek homlokzatán, kerítésén.
Az épületek homlokzatán a fehér- sárga- drapp, színek árnyalatai mellet időnként a halvány rózsaszín, a téglavörös szín is megjelenik. Idegenül hatnak az utcaképben a zöldkék, és egyéb hideg színek. A kerítéseken, kapukon, ajtókon és ablakokon gyakran alkalmazzák a barna színárnyalatai mellett, a szürkét, a zöld különböző (nem élénk) színárnyalatait is. A vörös (natúr) téglaburkolat, esetleg a kő burkolat, kiegészítő homlokzat burkoló felületként is dísze lehet az épületnek.

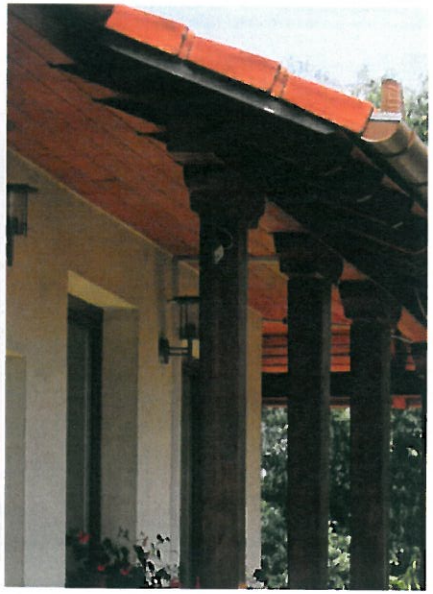
RÉSZLETEK

A régi épületek finom díszítései, nem csak szépek, hanem a szakmai tudást- hozzáértést is sugallják.
A modern technológia, a teherbíró anyagok alkalmazása feledtette velünk a csapolások, áthidalók, erősítő szerkezetek szükségességét, melyek, mint részletek, sokszor a díszei is voltak az épületeknek.

A statika, a szerkezeteket érő erők ugyanúgy működnek, bár a modern szerkezetek alkalmazásával egyszerűbb és letisztultabb homlokzatú épületek, kerítések készülnek.
Ha modern anyagokat alkalmazunk, de szeretnénk a homlokzaton megjelenő részletekben megőrizni valamit a régi hangulatból, ügyeljünk arra, hogy a valódi szerkezeti- statikai szerepnek megfelelően jelenjenek meg ezek a díszítések.

Egymás mellett nézve a régi és az új építésű, míves építészeti megoldásokat, talán jobban átérezzük annak fontosságát, és megértjük, hogy a jól megmunkált természetes anyagok, a szakmai tudás, az egyszerűség és a finom részletek jól megválasztott aránya mindig időtálló és szép lesz.

MAI PÉLDÁK

MÉG
ELADÓ!

40

A bemutatott néhány mai példa között, van egyszerű eszközökkel és formákkal készült épület és van összetettebb tömegekből álló. Bármelyik megoldást választjuk is, a tanulság az, hogy figyeljünk oda a környezetünkre, arra az utcaképre, ahová az új házat tervezzük megépíteni.

A nagyobb alapterületű, összetett tömegű épület a hagyományos szalagtelkes utcán, valószínűleg zavarólag fog hatni, de egy széles telken, saroktelken valószínűleg jobban illeszthető a környezetébe.

7

UTCÁK, TEREK

Napkor településképét a széles utcák jellemzik. A történeti településrészen a szabálytalanabb, időnként kiszélesedő, majd keskenyebbé váló utcák, és teresedések az általánosak, míg az újabb telepítésű részeken a szabályosabb vezetésű és szélességű utca a jellemző.
Azok az utcák, ahol az épültek előtti, széles közterület ezt lehetővé tette, fasorok teszik hangulatosabbá az utcát.

A forgalmasabb utcák mentén gyakoribb a teljesen, vagy részben zárt kerítés. Fontos, hogy a tömör kerítésmezők lábazattal, oszlopokkal tagoltan készüljenek, és a kapuk lehetőleg áttörtek legyenek. Az épületek előtti növényzet, gondozott kert is oldhat a tömör kerítés zártságán.

A település különös hangulatú utcája a Nyár utca. Az itt élők nagy szeretettel gondozzák az épületek előtti közterületet, és a saját előkertjüket is.

Példa lehet ez sokak számára.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

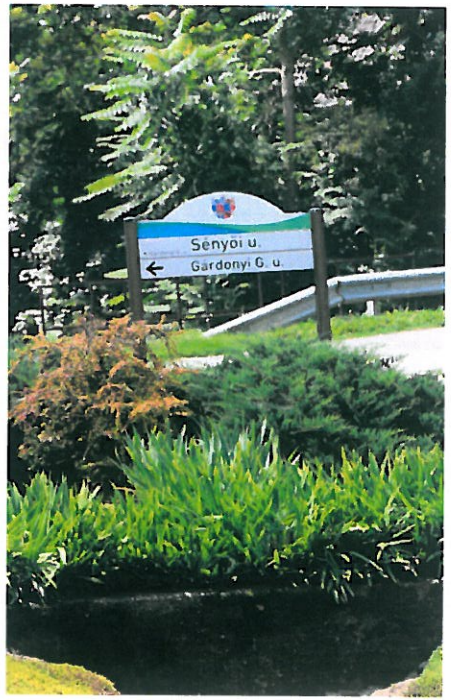
A településen viszonylag kevés, közterületen megjelenő reklámtábla, hirdetés található. Ezek többsége a falun keresztülvezető országos mellékút melletti kereskedelmi szolgáltató vállalkozásokat hirdeti.

IMPRESSZUM

A Településképi Arculati Kézikönyv a „településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, továbbá a „településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézmények szóló 314/2012.(XI.8.) kormányrendelet alapján készült.

MEGRENDELŐ: NAPKOR NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
Honlapcíme: www.napkor.hu
E-mail: napkor@napkor.hu
Postacíme: 4552 Napkor, Kossuth Lajos u. 23.
Telefon: +36 (42) 337-742
Polgármester: Dr. Spinyhért Zsolt

Főépítész: Marosán Andrea okl. településmérnök

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:
Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó
Cívisterv Bt. (Debrecen, Széchenyi utca 8.)
Telefon: +36 (52) 531-732
Email: civisterv@civisterv.hu

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:
Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:
A Lechner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Debrecen, 2017. december